

FEATURE. SID 10-11

Nostalgisk tågresa längs en tidig Nynäsbanan

HISTORIKER. Hilding Eklund.

NynäsPosten, nummer 80, årgång 92
Fredagen 14 oktober 2016, sidorna 10-11

FREDAG 14 OKTOBER 2016

PRIS 20 KR • NUMMER 80 • ÅRGÅNG 92

NynäsPosten

NYNÄSHAMNSPOSTEN.SE

Nynäsbanans historia

HÄR FÖRÄNDRATS. Handenterminalen är en av de stationer som har utvecklats mest. Så sent som i februari 1979 revs stationshuset. Den här bilden är tagen i slutet av 1960-talet från Rudansjöns norra del.

Foto: Hilding Eklund/Privat

” Det fanns som mest ett 20-tal stationer och även om några inte hade stationshus så hade de flesta stationer det.

Hilding Eklund har skrivit böcker om södra Södertörn och Nynäsbanan. Foto: Kristina Laitinen/arkiv

”VH ELLER VH? Västerhaninge station har genom åren bytt stavnings flera gånger ... Foto: Haninge Hembygdsförening

... men stationsbyggnaden revs på tidigt 1970-tal. Foto: Hilding Eklund

En nostalgisk tågresa på Nynäsbanan

Stationshusen har blivit färre och färre

Stationshusen blir allt färre. Hembygdshistorikern och Haningeförfattaren Hilding Eklund tog med NP på en nostalgisk tågresa längs den tidiga Nynäsbanan.

NYNÄSBANAN. Den som åker längs Nynäsbanan har sett dem. Stationshusen. Många av de gulmålade husen med fiskfällspanel står kvar och drar blickarna till sig. Men de har lämnat sina en gång så viktiga positioner. - För var stationshusen centrala platser i orterna.

Ungdomarna sökte sig dit och ofta samlades man i vänthallen när man skulle göra någonting. Sedan köpte man så klart biljetter där, berättar Hilding Eklund som i drygt 70 år har följt och dokumenterat utvecklingen på Nynäsbanan. I dag har många av sta-

tionshusen rivits och de som står kvar har en helt annan funktion. I stationshuset vid Nynäsbanans station finns i dag flera företag.

Stationshuset i Ösma är å sin sida ett av omkring 200 byggnadsminnen i Stockholms län.

Det var i slutet av 1800-talet som en arkitekt vid namn Ferdinand Boberg ritade stationshusen. Han var en av sin tids stora arkitekter och alla de stationshus som har stått längs banan har följt hans originalidéer. Men genom historien har antalet stationshus varierat längs Nynäsbanan.

- Det fanns som mest ett 20-tal stationer och även om några inte hade stationshus så hade de flesta stationer det. Älgviken, Västerhaninge och Handen hade exempelvis fina stationshus som inte står kvar i dag. I stationshusen fanns vanthallar. Det var även där stinsarna uppehöll sig innan de i sina mörkblå kavajer och skärmössor gick ut för att dirigera tågtrafiken. Men det fanns alltså även stationer som inte hade stationshus. Dessa bestod av små peronger, med små busskursliknande hytter. - Ville man att tåget skulle stanna fick man dra i ett

” Det finns otroligt många historier kring tågtrafiken på Nynäsbanan. Tänk exempelvis på stationen Fagersjö som låg vid den nuvarande järnvägsövergången mellan Farsta Strand och Älvsjö.

handtag så att en lampa tändes. Då stannade tåget och så fick man köpa biljett av konduktören, säger Hilding Eklund.

Bland småstationerna märks inte minst den numera nedlagda stationen Nedersta. Än i dag kan man se rester av denna hållplats, oster om spåret mellan Krigslida och Västerhaninge.

- Även Vega och Jordbro var sådana "minihållplatser". Det kan man kanske inte tänka sig med tanke på vad dessa stationer är och ska bli.

Men stationerna har inte bara förändrats utseende-

massigt. Genom åren har även flera av dem bytt namn. Västerhaninge har exempelvis gått under namnen Westerhaninge, Westerhaninge, och Västerhaninge. - Det finns otroligt många historier kring tågtrafiken på Nynäsbanan. Tänk exempelvis på stationen Fagersjö som låg vid den nuvarande järnvägsövergången mellan Farsta Strand och Älvsjö. Eller bara en sådan sak som att slutdestinationen på den tiden inte hette Älvsjö, utan Elfsjö, avslutar Hilding Eklund.

JESPER KLINGNELL
jesper.klingnell@nhp.se
08-58712211

Stationerna på Nynäsbanan

Stationshusen ritades av arkitekten Ferdinand Boberg (1860-1946). Boberg var en framgångsrik arkitekt som bland annat har ritat regeringsbyggnaden Rosenbad och NK-varuhuset i Stockholm.

NK-huset på Hamngatan i Stockholm ritades också av Ferdinand Boberg. Foto: Tor Johnsson/TT

Genom historien har det funnits en mängd hållplatser längs Nynäsbanan. Nynäsbanans färjeterminal, som från början hette Nynäsbanans ångbåtsstation, och Älgviken är de två stationerna i Nynäsbanans kommun som inte längre finns.

Vidare norrut på linjen har stationerna Nedersta, Vega, Drevviken, Forsen, Farsta, Fagersjö och Högdalen tagits ur bruk.